

ORTADOĞU GÜNDEMİ

31 Ocak-6 Şubat 2022

2022

■ SURİYE GÜNDEMİ

• Uluslararası Gündemde Suriye

Kimyasal Silahların Yasaklanması Örgütü'nün (OPCW) Gerçek Bulma Misyonu (FFM), Kafr Zita'da silah olarak zehirli kimyasalların kullanıldığı iddialarına ilişkin soruşturma ile ilgili raporunu yayımladı. Tanıklarla görüşmeler yapan ve endüstriyel klor tüplerinden birini analiz eden misyon, klor silindiri 1 Ekim 2016 tarihinde yaşanan saldırıyla pozitif olarak ilişkilendirebildi. Raporda, endüstriyel klor silindirinin bir silah olarak kullanıldığına inanmak için makul nedenler olduğu sonucuna varıldı.¹

Suriye hükûmetinin "adım adım" yaklaşımını reddettiğini açıklamasının ardından Birleşmiş Milletler (BM) Suriye Özel Temsilcisi Geir Pedersen, yeni yaklaşımın arka planını daha ayrıntılı olarak açıklamaktan memnuniyet duyacağını açıkladı. Güvenlik Konseyi ve önemli Arap ve Avrupalı ülkelerin girişime destek olduğunu belirten Pedersen, son iki yıldan beri stratejik bir çıkmaz olduğunu ve "adım adım" yaklaşımını test etme zamanının geldiğine inandığını söyledi.²

Arap Birliği Genel Sekreteri Ahmed Aboul Gheit, Suriye'nin Arap Birliğine dönüşü için gerekli prosedürlerin henüz yerine getirilmediğini söyledi. 29 Ocak Cumartesi tarihinde Kuveyt'teki Arap bakanlar toplantısında Suriye meselesinin tartışıldığını belirten Gheit, ülkenin Arap dünyasına yeniden entegrasyonu için müzakereler, istişareler ve bir karar taslağının sunulması gerektiğine işaret etti.³ Önümüzdeki ay Arap bakanları içerecek olan bir toplantıda "Suriye'nin Arap Birliğine dönüşü olasılığının" ele alınacağı bildirildi.⁴

Katar Dışişleri Bakanı Şeyh Mohammed bin Abdulrahman Al-Thani, Katar'ın İsrail veya Suriye rejimiyle ilişkileri normalleştirmesinin olası olmadığını vurguladı. Thani, Esad'ın Suriye halkına yönelik devam eden saldırılarından dolayı ödüllendirilmemesi gerektiğini söyledi.⁵

31 Ocak Pazartesi sabah erken saatlerde İsrail savaş uçakları Şam yakınlarındaki hedeflere hava saldırısı düzenledi. Suriye'nin resmî haber ajansı SANA'ya göre füzeler Lübnan hava sahası üzerinden fırlatıldı. Suriye'nin hava savunma sistemini harekete geçiren füzelerin birçoğunun engellediği iddia edildi. Saldırının maddi hasara neden olduğu belirtildi.⁶

• Suriye Rejimi

Suriye rejimi Devlet Başkanı Beşar Esad 31 Ocak Pazartesi tarihinde Umman Dışişleri Bakanı Seyid Bedr bin Hamad el Busaidi ve beraberindeki bir heyeti kabul etti. İki ülke arasındaki iş

1 <https://syrianobserver.com/resources/73120/opcw-concludes-chlorine-cylinder-used-as-weapon-in-kafr-zeita.html>

2 <https://syrianobserver.com/news/73042/pedersen-will-explain-to-damascus-steps-for-steps-approach.html>

3 <https://syrianobserver.com/news/73071/arab-league-says-conditions-not-ready-for-syria-return.html>

4 <https://syrianobserver.com/news/73282/ministerial-meeting-soon-to-discuss-syria-return-to-arab-league.html>

5 <https://syrianobserver.com/news/73288/qatar-rejects-normalization-with-assad-regime.html>

6 <https://www.timesofisrael.com/israeli-airstrikes-said-to-hit-targets-near-damascus/>

birliği boyutlarının ele alındığı görüşmede taraflar, Suriye ve Umman halklarıyla Arap halklarına fayda sağlamak için her düzeyde iş birliğini devam ettirmenin önemini vurguladı.⁷

Suriye Başbakanı Hüseyin Arnus 3 Şubat Perşembe tarihinde Irak Su Kaynakları Bakanı Mehdi Raşid Hamdani ve beraberindeki heyetle bir araya geldi. Görüşmelerde iki ülkenin Dicle ve Fırat Nehirlerindeki su haklarının uluslararası yasalar ve imzalanan anlaşmalar uyarınca korunması için ikili koordinasyonun önemi vurgulandı. Arnus, ticari ve ekonomik alanlarda iş birliğini geliştirmek için kara yolu taşımacılığı ve nakliye prosedürlerini basitleştirmenin, ortak yatırım projeleri bulmanın ve iki ülkenin ürünlerini tanıtan özel sergiler düzenlemenin önemini belirtti. Iraklı bakan, karşılıklı yarar sağlamak üzere ülkesinin her türlü engeli aşmaya hazır olduğunu söyledi.⁸

• Fırat'ın Doğusu

Millî Savunma Bakanlığı 2 Şubat Çarşamba tarihinde yaptığı açıklamada, Türk Ordusunun PKK terör örgütünün Kuzey Irak'taki mevzileriyle YPG'nin Suriye'nin kuzeydoğusundaki mevzilerini hedef aldığını duyurdu. Kış Kartalı Harekâtı adıyla geçen operasyonda sığınaklar, mağaralar, tüneller, mühimmat depoları, üsler ve eğitim kampları hedef alındı. Bakanlığın açıklamasında harekât sırasında sivillerin güvenliği konusunda "son derece hassasiyet gösterildiği" ve operasyonun uluslararası hukuk, BM Sözleşmesi'nin 51. maddesi ve BM Güvenlik Konseyinin terörle mücadeleye ilişkin kararları uyarınca gerçekleştirildiği vurgulandı. Millî Savunma Bakanı Hulusi Akar'ın 3 Şubat Çarşamba günü yaptığı açıklamada operasyonun başarılı olduğu ve çok sayıda teröristin öldürüldüğü kayda geçti.⁹

Suriye'nin kuzey doğusunu işgal eden YPG, kontrolü altındaki bölgelerde Rûdaw Medya Grubu'nun tüm faaliyetlerini yasakladığını açıkladı. 5 Şubat 2022 tarihli açıklamada, Rûdaw Medya Grubu'nun uzun süredir bültenlerinde "çelişkileri canlı tutmaya ve özerk yönetime bağlı kurumları karalamaya çalıştığı ve bunun da bölgedeki toplumsal yapıya zarar verdiği" iddia edildi.¹⁰

Terör örgütü YPG, Suriye'nin kuzeydoğusunda bulunan Kamışlı ilçesinde Suriye Kürt Ulusal Konseyine (SKUK) yakınlığıyla bilinen medya kuruluşlarına mensup 2 muhalif gazeteciyi kaçırmaya çalıştı. YPG'li militanlar, Erbil merkezli "ARK News" sitesi muhabiri Sabri Fahri ile "Yekiti Media" çalışanı Baver Molla Ahmet'i evlerine baskın yaparak kaçırdı. Alıkonulan muhalif gazetecilerin nerede tutuldukları hakkında bilgi edinilemedi.¹¹

Suriye'nin Rakka vilayetinde, YPG'ye karşı bir saldırı düzenlendi. Saldırıda 5 YPG militanının öldürüldüğü belirtildi. Saldırının kimler tarafından gerçekleştirildiğine dair henüz bir açıklama yapılmadı.¹²

7 <https://syrianobserver.com/news/73056/oman-foreign-minister-syria-cornerstone-of-joint-arab-action.html>

8 <https://syrianobserver.com/news/73271/syria-iraq-to-enhance-cooperation-on-water-resources.html>

9 <https://www.aljazeera.com/news/2022/2/2/turkish-air-raids-target-kurdish-groups-in-northern-syria-iraq>

10 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/050220228>

11 <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/teror-orgutu-ypg-pkk-suriyede-2-muhafif-gazeteciyi-kacirdi/2495193>

12 <https://tr.sputniknews.com/20220131/rakkada-demokratik-suriye-guclerine-saldiri-5-olu-1053293482.html>

• Güney Suriye

Suriye'nin güneyinde bulunan ve Dürzi nüfusun yoğun olarak yaşadığı Süveyda vilayetinde Esad rejimi karşıtı protestoların gerçekleştirildiği kaydedildi. Süveyda halkı, 3 Şubat günü başlayan ve büyüyerek devam eden gösterilerde hayat pahalılığı, yolsuzluk, elektriğin olmaması ve güvenlik durumunun kötüleşmesini protesto etti. Esad rejiminin bölgede dağıtılan gıda karnelerinde kesintiye gitmesine halkın tepki vermesiyle başlayan protestoların kapsamı günden güne büyüdü. Protestolarda bölgedeki Dürzi halkı temsil eden bayraklar açıldı. "Süveyda 24" adlı yerel haber ağı da Esad rejiminin, gösterilerin yayılmasını engellemek için kent merkezine çok sayıda asker sevk ettiğini ileri sürdü.¹³

Suriye'nin resmî haber ajansı SANA, Dera'daki yetkili makamların, pazartesi günü Suriye-Ürdün sınırı yakınlarında, komşu ülkelere kaçırılmak üzere hazırlanmış büyük miktarda esrar ve uyuşturucu ele geçirdiklerini bildirdi.¹⁴

• İdlib ve Harekât Bölgeleri

3 Şubat 2022'de ABD tarafından İdlib'de IŞİD elebaşı İbrahim el-Hasimi el-Kureyşi'ye yönelik operasyon düzenlendi. Saldırıya ilişkin değerlendirmede bulunan ABD Savunma Bakanlığı Sözcüsü John Kirby, saldırının başlarında Kureyşi'nin binanın üçüncü katında yanında eşi ve iki çocuğu bulunduğu sırada bir patlayıcı ile kendisini öldürdüğünü ifade etti. Binanın ikinci katında ise Kureyşi'nin yardımcısı ile eşinin ABD güçlerine ateş açtığını kaydeden Kirby, Kureyşi'nin yardımcısı ve yardımcısının eşinin yanı sıra bir çocuğun öldürüldüğünü belirtti. Şimdilik 3'ü çocuk 4 sivilin öldüğünü tespit ettiklerini anlatan Kirby, bu sayının değişebileceğini de dile getirdi.

Kirby, ayrıca aralarında çocukların da bulunduğu 10 sivilinse binadan çıktıklarını aktardı. Binadan sağ çıkan sivillerin ABD tarafından alınmadığını ifade eden Kirby, bunların akıbetlerinin ne olduğuna dair yorum yapmadı. Kureyşi'nin kimliğini nasıl tespit ettiklerine ilişkin bir soruya yanıt veren Kirby, "Cesedini parmak izi ve DNA testi ile tespit ettik. Parmak izlerini sahada, DNA analizini de bir süre sonra analiz edebildik." dedi. Bu operasyonun aylar öncesinden planlandığını belirten Kirby, bu tür bir operasyonu yapmak için güçlü bir istihbaratın gerekli olduğunu kaydetti. SDG'nin operasyona katılıp katılmadığına ilişkin soruyu da yanıtlayan Kirby, örgütün katkısının olduğunu, ancak operasyonun sadece ABD askerleri tarafından gerçekleştirildiğini vurguladı. Operasyonun sonuna doğru bir grubun eve yaklaştığını ve ABD güçlerince "düşmanca" olarak tanımlanan gruba ateş açıldığını anlatan Kirby, buradaki çatışmada da iki kişinin öldürüldüğünü ifade etti.¹⁵ ABD askerlerinin operasyon düzenleme-

13 <https://www.yenisafak.com/dunya/suriyenin-guneyindeki-suveyda-ilinde-halk-esed-rejimini-protesto-etti-3743579>

14 <https://turkish.aawsat.com/home/article/3449616/ürdün'den-suriye-ile-yapılan-yermuk-nehri-havzası-anlaşması'nı-değiştirme>

15 <https://www.aa.com.tr/dunya/pentagon-sozcusu-kirby-deas-elebasina-yonelik-operasyonun-detaylarini-paylasti/2493544>

sinin ardından enkazda çalışma yapan sivil savunma ekipleri, baskında 6'sı çocuk, 4'ü kadın 13 kişinin öldüğünü bildirdi.

Millî Savunma Bakanlığı (MSB), YPG tarafından Suriye'nin kuzeyindeki El Bab'a gerçekleştirilen saldırıda 9 sivilin öldüğünü, 31 kişininse yaralandığını ifade etti. MSB, saldırının ardından verilen karşılık sonucu Barış Pınarı ve Fırat Kalkanı bölgelerinde 2 Şubat'ta 9, 3 Şubat'ta ise 34 teröristin etkisiz hâle getirildiğini açıkladı. Söz konusu operasyonun detaylarına göre, Türk Silahlı Kuvvetleri unsurları, saldırıların hemen ardından Barış Pınarı bölgesindeki 6 hedefe yönelik çok namlulu roketatar (ÇNRA) ve havan atışları yaptı. Fırtına obüslerinin de katıldığı cezalandırma atışlarıyla söz konusu hedefler tahrip edildi. TSK unsurları, Fırat Kalkanı bölgesinde belirledikleri 24 hedefiyse kara ateş destek vasıtalarıyla vurdu. Böylece toplam 30 hedefe yapılan 100 civarında atışla 43 terörist etkisiz hâle getirildi.¹⁶

■ IRAK GÜNDEMİ

• Siyaset

Irak Federal Yüksek Mahkemesi, Irak Cumhurbaşkanlığı makamı için KDP'nin adayı olan Hoşyar Zebari'nin adaylığının askıya alındığını duyurdu.¹⁷ Bu kararın ardından KDP, 7 Şubat 2022'de Irak cumhurbaşkanının seçileceği parlamento oturumunu boykot kararı aldı.¹⁸ KDP'nin dışında Hamis Hançer liderliğindeki Azim Koalisyonu ve Mukteda es-Sadr liderliğindeki Sadr Hareketi de oturumu boykot edeceğini duyurdu.¹⁹

Sadr Hareketi'nin Parlamento Grup Başkanı Hasan Azari, düzenlediği basın toplantısında, Mukteda es-Sadr'ın talimatları doğrultusunda tüm siyasi gruplarla hükümet kurma müzakerelerini askıya alma kararı aldıklarını duyurdu.²⁰

İran Devrim Muhafızları Kudüs Gücü Komutanı İsmail Kaani'nin, Irak'ta Şii Koordinasyon Çerçevesi liderleriyle bir araya geldiği bildirildi. Toplantıda, Irak'taki siyasi duruma ilişkin güncel olayların değerlendirildiği belirtildi.²¹

Irak Başbakanı Mustafa el-Kazimi ile İran Cumhurbaşkanı İbrahim Reisi'nin telefon görüşmesi gerçekleştirdiği bildirildi. Irak Başbakanlık Ofisinden yapılan açıklamaya göre görüşmede, Bağdat-Tahran hattı arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesine değinilerek Kazimi'nin, Irak'ın bu geniş kapsamlı ilişkiden umutlu olduğunu belirttiği aktarıldı. Reisi'nin de Irak'ın istikrarını ve güvenliğini bozmayı amaçlayan çalışmalarını kınadıklarını söylediği kaydedildi.²²

16 <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/baris-pinari-ve-firat-kalkani-bolgelerinde-43-terorist-etkisiz-hale-getirildi/2492841>

17 <https://www.arabnews.com/node/2019231/middle-east>

18 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/KDP-to-boycott-Monday-s-Parliamentary-session>

19 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/Coordination-Framework-welcomes-the-blocs-decision-to-Boycott-Monday-s-session>

20 <https://www.basnews.com/tr/babat/738447>

21 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/Qa-ani-convenes-with-the-Coordination-Framework-in-Baghdad>

22 <https://www.tebaajansi.com/irak/kazimi-ve-reisi-telefon-gorusmesi-gerceklestirdi-h291277.html>

Irak Dışişleri Bakanlığı tarafından yapılan açıklamaya göre, Irak Dışişleri Bakanı Fuad Hüseyin ile Suudi mevkidaşı Prens Feysal bin Farhan telefon görüşmesi gerçekleştirdi. Taraflar arasında yapılan görüşmede, Riyad ve Tahran arasındaki beşinci tur müzakerelerin dosyasının ele alındığı ve Körfez bölgesindeki durumun görüşüldüğü bildirildi. Ayrıca Bakan Hüseyin'in, Irak hükûmetinin Tahran ve Riyad arasında uygun bir anlaşma fırsatı yaratmak için tüm çabalarıyla çalışacağını ve tüm ilişkilere yatırım yapacağını söylediği kaydedildi.²³

Irak'ta 10 Ekim 2021'de gerçekleştirilen parlamento seçimlerinden sonra hükûmet kurulmasına yönelik siyasi çalışmalar devam ederken 2022 yılının bütçesinin onaylanmasının geciktiği ve bu sebeple de kamu hizmetlerinin iyileştirilmesine yönelik çalışmaların maddi sebeplerle aksadığı belirtiliyor. Nitekim Irak Cumhurbaşkanı Berham Salih de yeni bütçenin geçici hükûmet tarafından onaylanamayacağını belirtmişti.²⁴

• Güvenlik

ABD Başkanı Joe Biden terör örgütü IŞİD'in lideri Ebu İbrahim el-Kureysi'nin öldürüldüğünü duyurdu. Kureysi'nin öldürüldüğü operasyonda, Irak ve ABD istihbarat servislerinin koordineli bir şekilde çalışarak başarıya ulaştıkları aktarıldı.²⁵ Irak Silahlı Kuvvetler Komutanlığı Sözcüsü Tümgeneral Yahya Resul, operasyonun, Irak Ulusal İstihbarat Teşkilatının Uluslararası Koalisyon'a konum bilgisini ve teröristin öldürülmesine yol açan doğru bilgileri sağlamasının ardından gerçekleştirildiğini açıkladı.²⁶ Diğer yandan Irak'ta IŞİD saldırılarının hâlâ gündemde olduğu ve Irak güvenlik güçlerinin IŞİD'e karşı sık sık operasyonlar düzenlediği belirtiliyor.²⁷

Irak'ta "Hak Vaat" isimli bir milis grup, Birleşik Arap Emirlikleri'ne (BAE) yönelik bomba yüklü dört insansız hava aracıyla (İHA) düzenlenen saldırıyı üstlendi. Örgüt, BAE'nin, başta Irak ve Yemen olmak üzere bölge ülkelerinin iç işlerine karışmaya devam ettiği sürece bu tür saldırılara devam edeceklerini açıkladı.²⁸ Sadr, konuya ilişkin açıklamasında Yemen'deki savaşın durmasını isteyen ve İsrail ile normalleşmeyi reddedenlerle aynı fikirde olduğunu söylerken, bu sorunların şiddet ve çatışmalarla değil ancak diyalog yoluyla çözülebileceğini belirtti. Sadr ayrıca, Irak'ın bölgedeki ülkelere saldırı üssü olarak kullanılmasına karşı hükûmetin tedbir alması gerektiğini belirtti.²⁹

Uyuşturucu davaları konusunda uzmanlığıyla bilinen yargıç Ahmed Faysal Hasaf, Irak'ın Maysan vilayetinde silahlı bir grup tarafından öldürüldü. Irak Yüksek Yargı Konseyi Başkanı Faik

23 <https://ina.iq/turkmen/30594-dileri-bakan-suudi-mevkida-ile-riyad-ve-tahran-arasndaki-gorumelerin-dosyasn-gorutu.html>

24 <https://www.thenationalnews.com/mena/iraq/2022/02/03/iraqis-feel-the-pinch-as-political-bickering-delays-2022-budget/>

25 <https://www.aljazeera.com/news/2022/2/4/abu-ibrahim-al-qurayshi-who-was-isil-killed-in-us-raid>

26 <https://www.basnews.com/tr/babat/738304>

27 <https://www.france24.com/en/video/20220203-iraqi-forces-hunt-islamic-state-as-attacks-stoke-concerns-of-a-resurgence>

28 <https://www.aljazeera.com/news/2022/2/4/iraqi-militia-attack-on-uae-a-message-from-iran-say-analysts>

29 <https://www.thenationalnews.com/mena/iraq/2022/02/03/iraqs-sadr-urges-dialogue-after-gulf-attacks/>

Zeydan, suikastı “suç çeteleri tarafından gerçekleştirilen korkakça ve terörist bir eylem” olarak nitelendirirken, olay hakkında soruşturma başlatıldığı duyuruldu.³⁰ Irak Başbakanı Mustafa el-Kazımi de uyuşturucu çetelerine karşı savaşta hayatını kaybeden yargıç Ahmed Faysal ve memur Hüsam el-Alyavi'nin öldürülmesine ilişkin soruşturma açılmasını emrettiğini belirtti.³¹

Ninova'da bulunan Başika'daki Türk Üssü'ne saldırı düzenlendi. Füze ile düzenlenen saldırılar ismi ilk kez duyulan Ahrar Sincar (Özgür Sincar) isimli bir grup tarafından üstleildi.³² Saldırıdan önce Türk Hava Kuvvetleri, Mahmur ve Sincar bölgesine operasyon düzenlemişti.

Irak Ulusal Güvenlik Danışmanı Kasım el-Araci, Irak resmî televizyon kanalına yaptığı açıklamada, terör örgütü PKK'nın ülkesindeki varlığına değindi. Söz konusu bağlamda açıklama yapan Araci, PKK'nın Irak'taki varlığının meşru ve yasal olmadığını vurgulayarak “Irak hükûmeti olarak bu konunun sonlandırılmasında kararlıyız.” ifadelerini kullandı.³³

• Ekonomi

Irak Merkez Bankası Başkanı Mustafa Galib, Mısır Yatırım ve Serbest Bölgeler Genel Müdürlüğü Müsteşarı Muhammed Abdülvahab ve Irak'ın Kahire Büyükelçisi Ahmed Nayef Reşid el-Duleymi, Kahire'deki Genel Yatırım Ofisi merkezinde yaptıkları görüşmede, iki ülkenin, iş ve yatırım sektörü başta olmak üzere tüm sektörlerde iş birliklerini arttırarak devam ettireceklerini belirtti.³⁴ Ayrıca Irak Tarım Bakanı Muhammed el-Hafaci, Suudi Arabistan Çevre, Su ve Tarım Bakanı Abdulrahman el-Fadli ile tarım, hayvancılık ve balıkçılık alanlarında iş birliğini geliştirmek için bir mutabakat zaptı imzaladı.³⁵

Dünya Altın Konseyinin raporlarına göre dünyadaki altın rezervleri sıralamasında Irak'ın 38. sırada olduğu belirtiliyor. En fazla altın alıcısının 10,1 tonla Türkiye olduğu belirtilirken en fazla altın satan ülkelerin Kazakistan ve Sri Lanka olduğu belirtildi.³⁶

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Irak'tan Türkiye'ye doğal gaz arzı olabileceğini belirtti.³⁷

30 <https://www.thenationalnews.com/mena/iraq/2022/02/06/judge-in-charge-of-southern-iraq-drug-cases-killed-by-militant-gunmen/>

31 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/Al-Kadhimi-orders-probe-into-Judge-Faisal-assassination>

32 <https://www.basnews.com/tr/babat/738137>

33 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/irak-tan-teror-orgutu-pkknin-ulkedeki-varligi-yasal-degil-aciklamasi/2495767>

34 <https://ina.iq/eng/17301-central-bank-governor-confirms-iraqs-keenness-to-benefit-from-egyptian-investments.html>

35 <https://www.arabnews.com/node/2015806/business-economy>

36 <https://shafaq.com/en/Economy/Iraq-ranks-38th-in-the-list-of-the-world-s-largest-gold-reserves>

37 <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/cumhurbaskani-erdogan-sayin-putin-ile-zelenskiy-i-ust-duzey-bir-toplantida-bir-araya-getirmek-istiyoruz/2493936>

• Sağlık ve Sosyal Hayat

Irak Bakanlar Kurulu Genel Sekreteri Hamid Naim el-Gazi, Irak hükûmetinin 2022 yılı içerisinde yerinden edilmiş kişilere ilişkin dosyayı çözümlenme konusunda kararlı olduğunu belirtti. Güvenlik prosedürlerinin hazır olduğunu belirten el-Gazi, belirli bölgelere gönüllü geri dönüşü teşvik etmeye çalışacaklarını ifade etti.³⁸

Irak Kültür Bakanlığı; Kültür, Dışişleri ve Adalet Bakanlıkları ve Irak İstihbarat Teşkilatının çabaları ile Beyrut'taki özel bir müzenin elinde bulunan ve kaçak yollarla Irak'tan çıkarılan tarihî eserlerin Lübnan tarafından Irak'a iade edileceğini belirtti.³⁹

Irak Sağlık Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada, Irak'ın 1 milyon 6 bin 200 doz Pfizer-Biontech yeni tip koronavirüs (Covid-19) aşısı aldığı duyuruldu. Söz konusu aşılarda IKBY de dâhil olmak üzere ülke genelindeki aşı merkezlerine tahsis edildiği bildirildi. Bununla birlikte Irak, Pfizer-Biontech Covid-19 aşısının sevkiyatını ilk kez 11 Nisan 2021 tarihinde almıştı.⁴⁰

■ IKBY GÜNDEMİ

• Siyaset

30 Ocak Pazar günü İran Devrim Muhafızları Kudüs Gücü Komutanı İsmail Kaani, Kürdistan Demokratik Partisi (KDP) lideri Mesut Barzani ile bir araya geldi. Taraflar arasında yapılan görüşmede, Kaani'nin Barzani'ye KDP ve Kürdistan Yurtseverler Birliği'nin (KYB) cumhurbaşkanı adayı dışında Kürtlerin bağımsız bir adayı Irak cumhurbaşkanı olarak sunması önerisinde bulunduğu aktarıldı. Bununla birlikte İran'ın KDP'nin cumhurbaşkanı adayının çekilmesine karşılık Bağdat'ta Kürtlere verilen bütün bakanlık ve yetkilerin KDP'ye verileceği yönünde de söz verdiği kaydedildi.⁴¹ Kaani ile Barzani arasında gerçekleşen toplantıdan bir gün sonra IKBY Başkanı Neçirvan Barzani, Irak Parlamento Başkanı Muhammed el-Halbusi, Azim Koalisyonu lideri Hamis Hançer ve Sadr Hareketi lideri Mukteda es-Sadr ile Irak'ın Necef vilayetinde bir araya geldi. IKBY Başkanı Barzani ile Halbusi'nin Necef ziyaretinin Mesut Barzani'nin çağrısının ardından gerçekleştiğinin altı çizildi. Bu bağlamda Mesut Barzani, 31 Ocak Pazartesi günü yaptığı yazılı açıklamada, krizleri çözmek ve Irak'ta siyasi süreç için elverişli bir ortam yaratmak amacıyla siyasi bir girişim başlattığını bildirmişti.⁴² Ancak söz konusu girişimden olumlu bir çıktı alınmadığı belirtilerek⁴³ Sadr'ın hükûmet kurma müzakerelerini dondurma ve 7 Şubat 2022 tarihinde gerçekleştirilmesi planlanan parlamentodaki cumhurbaşkanlığı seçimi oturumunu boykot etme kararı aldığı bildirildi.⁴⁴ Öte

38 <https://ina.iq/eng/17350-al-ghazi-the-government-is-determined-to-end-the-displaced-file-this-year.html>

39 <https://www.thenationalnews.com/mena/2022/02/06/iraq-to-receive-hundreds-of-stolen-artefacts-from-lebanon/>

40 <https://www.basnews.com/en/babat/738780>

41 https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9569

42 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/iraq/31012022>

43 <https://lvinpress.com/28626/>

44 <https://esta.krd/130057/>

yandan KDP'nin de Irak Parlamentosunda cumhurbaşkanı seçimi için düzenlenecek oturuma katılmama kararı aldığı aktarıldı. Konuya ilişkin açıklamada bulunan Irak Parlamentosu KDP Grubu Basın Ofisi, "Genel çıkarlar ve siyasi taraflar arasında diyalogun devamı için 7 Şubat günü Irak Parlamentosunda düzenlenecek oturuma katılmama kararı aldık" dedi.

IKBY Başkanı Neçirvan Barzani, Türkiye'ye resmî bir ziyaret gerçekleştirerek Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile bir araya geldi. İki taraf arasında yapılan görüşmede, siyasi, ekonomik ve ticari ilişkiler ile Irak'taki siyasi durum ve bölgedeki son gelişmelerin ele alındığı belirtildi.⁴⁵ Diğer yandan Erdoğan ile Barzani arasında gerçekleşen görüşmede IKBY doğal gazının Türkiye toprakları üzerinden Avrupa'ya gönderilmesi konusunun da masaya yatırıldığı aktarıldı.⁴⁶

Kürdistan İslami Hareket Partisi'nin (Bizutneve) 540 delegenin katılımı ile 5 Şubat 2022'de 12. kongresini düzenlediği bildirildi. Partinin Politbüro üyesi Kamil Hacı Ali'nin 264 delegenin oyunu almasına rağmen genel başkanlık görevi için gerekli oy sayısına ulaşamadığı kaydedildi. Bu bağlamda Bizutneve'nin 12. Kongre İç Tüzüğü'ne göre genel başkanlık görevi için delege oylarının yüzde 50+1'ini alması gereken Ali'nin söz konusu oy sayısına ulaşamadığı ve partinin mevcut lideri İrfan Ali Abdülaziz'nin görevine devam edeceği kaydedildi.⁴⁷

Fransa'nın Bağdat Büyükelçisi Eric Chevallier'in 3 Şubat 2022 tarihinde, KYB Başkanı Bafel Talabani ile bir araya geldiği bildirildi. Söz konusu görüşmede Irak, IKBY ve KYB ile Fransa ilişkilerinin ele alındığı ve Irak erken seçimlerinin sonuçları üzerine konuşulduğu belirtildi. Öte yandan aynı gün Fransa'dan bir heyetin Yeni Nesil Hareketi (YNH) ve Halk İçin Koalisyon (HİK) Başkanı Şahsuvar Abdulvahid ile bir araya geldiği de aktarıldı. Taraflar arasında Süleymaniye'de yapılan görüşmede, Fransa'nın Irak ve IKBY'deki rolü hakkında konuşulduğu bildirildi.⁴⁸

• Güvenlik

IKBY Başkanı Neçirvan Barzani, terör örgütü IŞİD lideri Ebu İbrahim el Kureyşi'nin Amerika Birleşik Devletleri (ABD) tarafından gerçekleştirilen operasyon sonucunda öldürülmesiyle ilgili sosyal medya hesabından bir mesaj yayımlayarak IŞİD lideri Kureyşi'nin öldürülmesini "IŞİD liderliğine ağır bir darbe" olarak nitelendirdi. Bununla birlikte Barzani'nin Kureyşi'ye yönelik gerçekleştirilen operasyonla ilgili "Başarılı operasyon dolayısıyla ABD'li ortaklarımızı takdir ediyor, terörle mücadele ve terörü ortadan kaldırma taahhüdümüzü yineliyoruz." ifadelerini kullandığı aktarıldı.⁴⁹

45 <https://www.awene.com/detail?article=65785>

46 https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9612

47 <https://www.sharpress.net/all-detail.aspx?Jimare=200856>

48 <https://esta.krd/129576/>

49 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/040220222>

Peşmerge Güçleri Genelkurmay Başkan Yardımcısı Tümgeneral Karaman Şeyh Kemal'in IKBY'deki Uluslararası Koalisyon danışmanlarının sorumlusu Colonel Douglas ile bir araya geldiği bildirildi. IKBY Peşmerge Bakanlığında yapılan açıklamaya göre ilgili görüşmede, peşmergelere yönelik eğitim ve danışmanlık sürecinin ele alındığı ve Uluslararası Koalisyon tarafından peşmerge subayları için yurtdışında askerî eğitim verileceği belirtildi.⁵⁰

• Ekonomi

IKBY Maliye Bakanlığı tarafından üniversite öğrencilerine maddi destek sağlanması yönünde karar alındığı belirtildi. Bu bağlamda Maliye Bakanı Avat Cenab yaptığı açıklamada, aylık olarak şehir merkezinde bulunan öğrencilere 40 bin dinar, şehir dışından gelen öğrencilere 100 bin dinar ve devlet yurtlarında kalan öğrencilere de 60 bin dinar ödenmesi yönünde karar aldıklarını belirtti. Bununla birlikte "Üniversite Öğrencilerine Maddi Destek" kararının sadece devlet üniversitesi öğrencilerine yönelik olduğunun altı çizildi.⁵¹ Üniversite öğrencilerine sağlanan maddi destek, bölgede 2014 yılında ekonomik krizin patlak vermesi üzerine 2016 yılında Erbil yönetimi tarafından kesilmişti. 2021'in Aralık ayında ise üniversite öğrencilerinin gösteriler düzenlemesi üzerine Erbil yönetiminin ilgili hakkı yeniden öğrencilere verdiği belirtildi.

Ocak ayında IKBY gelirinin 976 milyar dinar olduğu açıklandı. Öte yandan IKBY'nin iç gelirinin 350 milyar dinar olduğu ancak KDP ile KYB tarafından 164 milyar dinarın Erbil yönetimine verileceğinin altı çizildi.⁵²

• Sağlık ve Sosyal Hayat

IKBY'de tespit edilen toplam yeni tip koronavirüs (Covid-19) salgınında, vaka sayısı 414 bin 301'e yükselirken, virüs nedeniyle hayatını kaybeden kişi sayısının 7 bin 252 olduğu ve virüsü yenerek sağlığına kavuşan kişi sayısının da 389 bin 176'ya ulaştığı kaydedildi.⁵³

■ TÜRKMEN GÜNDEMİ

• Siyaset

Birleşik Irak Türkmenleri Cephesi Listesi, Irak'ta cereyan eden siyasi gelişmeler ile ilgili bir bildiri yayımladı. Yayımlanan bildiride, "Irak halkının ihtiyaçlarını ve isteklerini karşılayan bir ulusal ortaklık hükûmetinin kurulması beklendiği dönemde, siyasi partilerin bazı pozisyonlar için anlaşma sağlamayacakları durumunda Irak'ı anayasal bir boşluğa sürükleyeceği" ifadeleri kullanıldı. Irak Türkmenleri Cephesi Listesi olarak, tüm siyasi partileri Irak'ın ulusal ve millî çıkarlarına öncelik vermelerini ve bu tür anlaşmazlıklar Irak'ı istikrarsızlaştırmaya

50 <https://www.basnews.com/tr/babat/738049>

51 <https://nrttv.com/detail/7543>

52 https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9598

53 <https://www.awene.com/detail?article=65866>

çalışan terör örgütlerinin işine yarayacağı ve siyasi aktörlerin aralarındaki devam eden anlaşmazlıkların bir masa etrafında toplanarak çözülmesine yönelik ortak akıl üretmeleri için çağırıda bulunulduğu bildirildi.⁵⁴

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Kerkük Milletvekili Erşat Salihi, Bağdat'ta Bedir Örgütü Kuzey Bölge Sorumlusu Muhammet Mehdi Beyati ile görüştü. Görüşmede, kurulacak yeni hükümet müzakerelerinde Türkmen toplumunu ilgilendiren cumhurbaşkanlığı, başbakanlık ve diğer görevlerde Türkmen toplumunun temsil düzeyi konuları masaya yatırıldı. Görüşmede Fetih Koalisyonu Kerkük Milletvekili Garip Asker ve Türkmen eski Milletvekili Halil Çolak da hazır bulundu.⁵⁵

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Kerkük Milletvekili Erşat Salihi'nin basın bürosundan yapılan açıklamada, Kerkük vilayetinin bazı bölgelerinde yasa dışı yollarla devlete ait olan arazileri Milletvekili Erşat Salihi'nin adını istismar ederek sattıkları belirtildi. Açıklamada ayrıca, Kerkük halkının bu tür yasa dışı teamüllere itibar etmemeye, güvenlik güçlerinin bu olayla ilgili sorumluluk üstlenmelerini ve faillerinin bir an önce yakalanmalarını talep edildiği açıklandı.⁵⁶

Kerkük Arap Heyeti Koordinatörü Nazım el-Şimmeri yaptığı açıklamada, Kerkük'ün siyasi pazarlıktan uzak tutulmasını belirtti. El-Şimmeri, hükümeti kurma sürecindeki müzakerelerde özellikle Arap partilerin Kürt partilerle Kerkük meselesini bir siyasi pazarlık konusu hâline getirmelerinin utanç verici bir durum olduğunu ifade etti.⁵⁷

Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB), üyesi Ahmet el-Herki yaptığı açıklamada, KYB olarak Kerkük valilik makamı konusundan vazgeçmediklerini ve bu konu cumhurbaşkanlığı seçiminin sona Kürdistan Demokratik Partisi (KDP) ile yapılacak görüşmelerde tekrar gündeme getirileceğini vurguladı.⁵⁸

• Güvenlik

Kerkük Polis Müdürlüğü Basın Sözcüsü Amir Nuri yaptığı açıklamada, Kerkük'ün güneyinde yer alan Reşad nahiyesi yakınlarında IŞİD'e karşı geniş çaplı operasyon başlatan Irak federal polisinin, çok sayıda silah, mühimmat ve yaşam malzemesi ele geçirdiğini belirtti. Nuri, Hasa Vadisi kırsalındaki kamışlık alanda ise keskin nişancı tüfeklerinin bulunduğunu vurguladı. Nuri ayrıca, Haşdi Şaabi güçlerinin de destek verdiği operasyonun önümüzdeki günlerde genişletileceğini ifade etti.⁵⁹

54 <https://twitter.com/hasanturank/status/1490301903040913412/photo/1>

55 <https://www.facebook.com/photo?fbid=497966478351960&set=a.484089766406298>

56 <https://earthiq.news/archives/21039>

57 <https://almaalomah.me/2022/02/01/579959/>

58 <https://baghdadtoday.news/ar/news/180565/A>

59 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/irakin-kerkuk-kentinde-deasa-karsi-operasyon-baslatildi/2491311#!>

Irak Güvenlik Medya Ağından yapılan açıklamada, Musul vilayetinin güney bölgelerinde konuşlu terör örgütü IŞİD'e yönelik hava operasyonu düzenlendiği ifade edildi. Düzenlenen hava operasyonunda IŞİD'e ait çok sayıda mağara, silah deposu ve 5 IŞİD militanının hayatını kaybettiği açıklandı.⁶⁰

Irak Güvenlik Medya Ağından yapılan açıklamaya göre, Kerkük'ün güneyinde yer alan Riyad nahiyesine bağlı Ahmet Tayyar köyü yakınlarından Irak federal polis güçlerine ait bir kontrol noktasına terör örgütü IŞİD militanları tarafından saldırı düzenlendiği belirtildi. Yapılan saldırıda 2 polis mensubu hayatını kaybederken 3 polis mensubunun da yaralandığı açıklandı.⁶¹

Irak federal polis güçleri tarafından, Kerkük'te terör örgütü IŞİD'e yönelik operasyon düzenlendiği açıklandı. Düzenlenen operasyona ilişkin yapılan açıklamada, elde edilen istihbari bilgileri değerlendirerek Kerkük'ün güney bölgelerinde IŞİD tarafından kurulan kontrol noktasına baskın düzenlendiği ve baskın sırasında Terör Yasası'nın 4. maddesi kapsamında aranan 1 IŞİD militanının yakalandığı açıklandı.⁶²

Ninova Ortak Operasyonlar Komutanlığı, Telafer ilçesinde konuşlu terör örgütü IŞİD'e yönelik operasyon düzenlediklerini açıkladı. Düzenlenen operasyonda, IŞİD tarafından kullanılan sığınak, tünel ve çok sayıda mühimmatın kontrollü bir şekilde imha edildiği açıklandı. Operasyona bölgede bulunan Haşdi Şaabi güçlerinin de destek verdiği belirtildi.⁶³

Güvenlik kaynaklarından yapılan açıklamada, Irak federal polis güçlerinin Musul'un Rabia nahiyesinde konuşlu terör örgütü IŞİD'e yönelik operasyon düzenledikleri bildirildi. Düzenlenen operasyon ilişkin yapılan açıklamada, daha önce terör suçundan aranan 4 IŞİD militanının yakalandığı açıklandı.⁶⁴

• Sağlık ve Sosyal Hayat

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Kerkük Milletvekili Erşat Salihi, Azerbaycan'ın Bağdat Büyükelçisi Nasir Mammadov'u kabul etti. Kabul sırasında Irak-Azerbaycan arasındaki siyasi, ekonomik ve kültürel ilişkilere değinildi. Mammadov görüşmede, Irak Parlamentosunda Türkmen Kitlesi Başkanı olarak seçilen Salihi'yi tebrik ederek, Azerbaycan devleti olarak Türkmenlerin Irak'ta üçüncü ana unsur düzeyinde temsil edilmelerinde destekçi olacaklarını vurguladı.⁶⁵

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan, Türkiye Cumhurbaşkanı ve eşinin Covid-19 hastalığına yakalanmalarıyla ilgili geçmiş olsun mesajı yayımladı. Yayımlanan mesajı

60 <https://kirkuktv.net/AR/Details/3977>

61 <https://www.alsumaria.tv/news/مقتل-عنصرين-من-الشريعة-الاتحادية-يتعرض-في-كركوك>

62 <https://earthiq.news/archives/21386>

63 <https://baghdadtoday.news/news/180182/قوة-مشتركة-من-الحشد-والج>

64 <https://www.tebaajansi.com/m/irak/musulda-terror-operasyonu-h291285.html>

65 <https://twitter.com/Ersatsalihi/status/1487845694992191495/photo/1>

da, "Covid-19 testleri pozitif çıkan Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan Beyefendiye ve eşleri Emine Erdoğan Hanımefendiye yüce Allah'tan acil şifalar ve geçmiş olsun dileklerini iletiyorum. Cenab-ı Hak'tan kendilerine, kıymetli eşlerine ve tüm hastalarımıza acil şifalar temenni ederiz" ifadeleri yer aldı.⁶⁶

■ KÖRFEZ GÜNDEMİ

• Suudi Arabistan

Suudi Arabistan Veliyet Prensi Muhammed bin Selman ve Japonya Başbakanı Fumio Kishida arasında bir telefon görüşmesi gerçekleşti. Bu görüşmede Suudi Arabistan'ın uluslararası petrol piyasasının istikrarına katkı sağlayabileceğinin altı çizildi. Doğu Avrupa'daki gerginlik sebebiyle petrol fiyatlarının %15'lik bir artış gösterdiğine vurgu yapılırken, Kishida'nın Japonya'nın Suudi Arabistan ile petrol piyasasının istikrarı için çalışabileceklerini belirttiği ifade edildi.⁶⁷

Suudi Arabistan'ın bağımsız yatırım fonunun geçen yıl mart ayında 15 milyar dolarlık kredi aldığı bankalar ile görüşme içerisinde olduğu, kredi geri ödeme süresinin uzatılması ile ilgili görüşüldüğü belirtildi. Kamu Yatırım Fonu'nun 17 bankadan bir yıllık kredi sağladığı ve dört uzatma seçeneği olduğu ifade edildi.⁶⁸

Suudi Arabistan İletişim ve Bilgi Teknolojileri Bakanı Abdullah Al Sawaha, Suudi Arabistan'ın gelecek teknolojilerine 6,4 milyar dolar değerinde yatırım yaptığını açıkladı. Yatırımın 2 milyar dolarlık kısmının eWTP Arabia Capital, Alibaba ve China's J&T Express Group şirketlerinin ortak girişimi olacağı belirtildi. Aramco'nun 1 milyar dolar, Saudi Telecom Co'nun da 1 milyar dolar destek sağlayacağı, altyapı ve veri merkezi çalışmalarına katkı sağlayacağı ifade edildi. NEOM şehri kapsamında metaverse çalışmaları için 1 milyar dolar yatırımda bulunulduğu belirtildi.⁶⁹

• Birleşik Arap Emirlikleri (BAE)

Husilerin, BAE'ye yönelik saldırıları sonrasında ABD Savunma Bakanı Lloyd Austin ve Abu Dabi Veliyet Prensi Muhammed bin Zayid Al Nahyan arasında bir telefon görüşmesi gerçekleşti. Bakan Austin, saldırılar karşısında BAE'nin yanında olduklarını ifade ederken, ABD'nin destek amacıyla bölgeye savaş uçağı ve USS Cole savaş gemisini gönderme kararı aldığını belirtti.⁷⁰

66 <https://www.aa.com.tr/politika/irak-turkmen-cephesi-baskani-turandan-cumhurbaskani-erdogan-ve-esine-gecmis-olsun-mesaji/2496321>

67 <https://www.arabnews.com/node/2017551/business-economy>

68 <https://www.reuters.com/markets/europe/saudi-sovereign-fund-talks-extension-15-billion-loan-sources-2022-02-03/>

69 <https://english.aawsat.com/home/article/3450026/saudi-arabia-announces-64-billion-investments-future-tech>

70 <https://www.wsj.com/articles/u-s-to-send-jet-fighters-warship-to-u-a-e-after-houthi-attacks-11643800847#:~:text=The%20U.S.%20is%20sending%20advanced,at%20the%20Persian%20Gulf%20nation.>

BAE Dışişleri Bakanı Abdullah bin Zayid Al Nahyan ile İranlı mevkidaşı Hüseyin Emir Abdullahiyan ile telefonda görüştü. İran Dışişleri Bakanlığında konuya dair yapılan açıklamada iki üst düzey diplomatın ikili ilişkiler ve Yemen'deki savaş başta olmak üzere bölgesel meseleleri ele aldığı belirtildi. Abdullahiyan, bölgedeki çatışmaların sürmesinin hiçbir tarafın çıkarına olmadığını belirtirken, İsrail'in bölgedeki varlığının istikrarsızlaştırıcı bir etki yaptığını ifade etti.⁷¹

İran'ın BAE'ye geniş bir ticari heyet göndereceği belirtildi. İran merkezli Tehran Times adlı gazetenin haberine göre İran Sanayi Bakanı geniş bir ekonomi-ticaret heyetiyle birlikte 3 günlük bir ziyaret gerçekleştirecek. Bakan Reza Fatemi-Amin'in, BAE hükümetinden ve özel sektörden yetkililer ile bir araya gelerek ekonomik ve ticari ilişkileri görüşeceği belirtildi.⁷²

Abu Dabi Velihaht Prensi Muhammed bin Zayid Al Nahyan Çin'de düzenlenen 2022 Kış Olimpiyatları'nın açılış törenine katılmak üzere Çin'e bir ziyaret gerçekleştirdi. Velihaht Prens, Çin ziyaretinde Devlet Başkanı Xi Jinping ile bir araya geldi. Görüşmede iki ülke arasında ekonomi ve yatırım başta olmak üzere çeşitli alanlarda kapsamlı stratejik ortaklık kapsamında iş birliğini artırma fırsatlarının ele alındığı belirtildi. Aynı zamanda bölgesel ve küresel gelişmeler hakkında da görüş alışverişinde bulunulduğu ifade edildi.⁷³

BAE Savunma İşlerinden Sorumlu Devlet Bakanı Muhammed bin Ahmed Al Bowardi, Türkiye'nin Abu Dabi Büyükelçisi Tugay Tunçer ile bir toplantı yaptı. Görüşmede ikili savunma ve askerî iş birliği konularının ele alındığı belirtildi. BAE'li bakan "iki dost ülke arasındaki tüm alanlarda, özellikle de savunmada derin bağların" önemini vurguladı. Büyükelçi Tunçer de Türkiye'nin "BAE ile ikili ilişkileri güçlendirme ve yeni ortak iş birliği alanları açma konusundaki istekliliğini" dile getirdi.⁷⁴

• Katar

Katar Emiri Şeyh Temim bin Hamed Al Sani, Washington'a bir ziyaret gerçekleştirdi. Emir Şeyh Temim Washington'da ABD Başkanı Joe Biden ve Savunma Bakanı Lloyd Austin ile ayrı ayrı görüşmeler gerçekleştirdi. Beyaz Saray'dan yapılan açıklamada Şeyh Temim-Biden görüşmesinde ikili ilişkiler, Körfez ve Ortadoğu bölgesinde güvenliğin ve istikrarın sağlanmasıyla ilgili meseleler, Afganistan, küresel enerji tedarikinde istikrarın sağlanması, ikili ticari ve yatırım iş birliklerinin güçlendirilmesi gibi konuların ele alındığı belirtildi. ABD merkezli Boeing firması ile Qatar Airways arasında yapılan 20 milyar dolarlık anlaşmanın önemine dikkat çekildi.⁷⁵

71 <https://menaaffairs.com/uae-iranian-foreign-ministers-discuss-war-in-yemen/>

72 <https://www.tehrantimes.com/news/469657/Industry-minister-set-to-visit-UAE-Oman-next-week>

73 <https://wam.ae/en/details/1395303018219>

74 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/turkiye-uae-discuss-strengthening-bilateral-defense-cooperation/2490690>

75 <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2022/01/31/readout-of-president-bidens-meeting-with-amir-sheikh-tamim-bin-hamad-al-thani-of-qatar/>

Görüşme sonrası Twitter hesabından açıklamalarda bulunan Joe Biden, Katar'a NATO üyesi olmayan önemli müttefik (Major Non-NATO Ally) statüsü verdiğini duyurdu. Bu atamanın iki ülke arasındaki 50 yıllık güçlü iş birliğinin bir nişanesi olduğunu belirtti.⁷⁶ Söz konusu karar, NATO üyesi olmayan ülkelere ABD ile askerî anlaşmalar yapılması sürecinde öncelik ve avantajlar sağlaması açısından önem taşımaktadır.

Katar Dışişleri Bakanı Muhammed bin Abdurrahman Al Sani Axios'a verdiği röportajda çeşitli konularda açıklamalarda bulundu. İran konusunda, Tahran ile Washington arasında dolaylı müzakerelerde taraflar arasındaki "boşluğu kapatmak" için çaba sarf ettiklerini belirten Katarlı Bakan, görüşmelerin başarısızlıkla sonlanmasından endişe duyduklarını ifade etti. İsrail ile normalleşme konusunda iki devletli çözüm olmadan bunun mümkün olamayacağını söyleyen Bakan Muhammed bin Abdurrahman benzer şekilde Suriye ile normalleşmeye de kapıları kapattı. Şam'ın Arap Birliği üyeliğinin askıya alınmasına yol açan koşulların hâlâ mevcut olduğunu belirtti. Afganistan konusuna da değinen bakan, Katar'ın Kabil Havaalanı'ndan haftalık tahliye uçuşlarına yeniden başlamak için Taliban ile anlaşmaya vardığını duyurdu.⁷⁷

2022 Kış Olimpiyatları'nın açılış töreni için Pekin'de bulunan Katar Emiri Şeyh Temim bin Hamed Al Sani, Çin Devlet Başkanı Xi Jinping'in verdiği bir davette Abu Dabi Veliht Prensi Muhammed bin Zayid Al Nahyan ile bir araya geldi. İki ülkenin ilişkileri normalleştirmek için geçen sene ocak ayında anlaşmasından bu yana ikili arasında gerçekleştirilen ilk görüşme oldu.⁷⁸

• Yemen

Askerî anlamda aldığı mağlubiyetler sonrasında Husi gruptan müzakere çağrısı geldi. Husilerin Siyasi Büro üyesi Muhammed al-Bukhaiti Twitter hesabından yaptığı açıklamada, "Çatışmanın tarafları istekliyse Yemen'de siyasi çözüm mümkün" ifadelerini kullandı. Al-Bukhaiti, Yemen hükûmetine ister Yemen'de ister Umman gibi tarafsız bir ülkede görüşmelerde bulunma çağrısı yaptı. Diğer taraftan al-Bukhaiti yaptıkları çağrıya olumlu cevap verilmemesi ve yabancı müdahalenin (Koalisyon güçlerinin operasyonlarını kastediyor) devam etmesi hâlinde, Husilerin de Yemen'deki saldırılarının devam edeceğini belirtti.⁷⁹

Husilerin lideri Abdulmelik el-Husi, kendilerine yakın Al Masirah kanalına bir röportaj verdi. Husi lider son zamanlarda Yemen hükûmeti ve Koalisyon güçlerinin operasyonları karşısında geri çekilmek durumunda kaldıklarını doğruladı. "Geçtiğimiz birkaç hafta içinde Şebve'de bazı aksilikler oldu" diyen el-Husi bu durumun tam bir mağlubiyet anlamına gelmediğini de sözlerine ekledi.⁸⁰

76 https://twitter.com/POTUS/status/1488336419647021057?s=20&t=wf_Ow88SLpxHwiP_6fZ3-w

77 <https://www.axios.com/qatar-rules-normalization-with-israel-syria-5ff58219-78dc-4af4-8d1f-618176aaee41.html>

78 <https://www.aljazeera.com/news/2022/2/6/qatar-and-uae-leaders-meet-for-first-time-since-gulf-crisis-ended>

79 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/houthi-rebels-call-for-talks-with-gov-t-to-resolve-yemen-conflict/2489415>

80 <https://www.middleeastmonitor.com/20220204-yemen-houthi-leader-admits-retreat-in-shabwa-province/>

Arap Koalisyonu ve Yemen hükûmeti ordusunun operasyonları devam etmektedir. Son olarak Yemen'in kuzeyinde Suudi Arabistan sınırında önemli bir güzergâh olan Hacca vilayetindeki Harad kentinin Husilerden kurtarıldığı duyuruldu. Açıklama Yemen Ordusu yetkililerince yapıldı.⁸¹

• Kuveyt

Kuveyt Dışişleri Bakan Yardımcısı Magdy Al Dhafeeri, İngiltere'nin Kuveyt Büyükelçisi Belinda Lewis'i makamında ağırladı. Görüşmede iki ülke arasındaki ilişkiler üzerine konuşulduğu ifade edildi.⁸²

Kuveyt Maliye Bakanı Abdulwahab Al Rasheed ve Faslı mevkidaşı Nadia Al Alawi iki ülke arasındaki ilişkileri geliştirmek üzerine bir görüşme gerçekleştirdi. Görüşmede koronavirüs pandemisinin ekonomik duruma etkisi ve ülkelerin aldığı tedbirler hakkında konuşulduğu belirtildi. Ekonomik alanda iş birliğinin artırılmasının hedeflendiği ifade edildi.⁸³

Kuveyt Dışişleri Bakanı Şeyh Dr. Ahmed Nasır Al Muhammed Al Sabah, Cezayirli mevkidaşı Ramtane Lamamra ile bir araya geldi. Bölgesel ve uluslararası gelişmelerin değerlendirildiği görüşmede ortak Arap hareketinin güçlendirilmesi gerektiği ifade edildi. İki ülke arasındaki ilişkilerin iyi seviyede olduğuna değinilirken; ekonomi, bankacılık, diplomasi, sosyal hayat gibi alanlarda ortak hareket edilebileceği belirtildi.⁸⁴

• Umman

Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad, Umman Dışişleri Bakanı Sayyid Badr Hamad Al Busaidi'yi Şam ziyaretinde makamında ağırladı. Görüşme sırasında iki ülke arasındaki ilişkilerin gözden geçirildiği, bölgesel güvenlik ve istikrarın tekrar sağlanması gibi konuların üzerinde durulduğu belirtildi.⁸⁵ Sayyid Badr Hamad Al Busaidi ve Suriyeli mevkidaşı Faisal Mekdad arasında da bir görüşme gerçekleşti. Çeşitli alanlarda iki ülke arasındaki iş birliğinin artırılmasının üzerinde durulduğu belirtildi. Ortak endişelerin bulunduğu konular hakkındaki gelişmeler üzerine konuşulduğu, diyalogun ve barışçıl siyasi çözümlerin önemine değinildiği ifade edildi.⁸⁶

Macaristan Dışişleri ve Ticaret Bakanı Peter Szijjarto'nun, Dışişleri Bakanı Sayyid Badr Hamad Al Busaidi ile de bir araya gelerek Umman ve Macaristan arasındaki ticaret, enerji, turizm, yüksek öğrenim ve yenilenebilir enerjiye yatırım gibi çeşitli alanlardaki iş birliği üzerine görüş alışverişinde bulunduğu belirtildi. Bölgesel ve uluslararası meseleler hakkında görüştükleri

81 <https://www.middleeastmonitor.com/20220205-yemen-forces-recapture-strategic-area-held-by-houthis/>

82 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3024553&Language=en>

83 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3024327&Language=en>

84 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3024161&Language=en>

85 <https://timesofoman.com/article/112680-syrian-president-receives-foreign-minister-of-oman>

86 <https://timesofoman.com/article/112683-oman-syria-discuss-ways-to-boost-bilateral-relations>

ifade edildi. Karşılıklı yatırımın teşviki ve korunması için anlaşma imzalandığı belirtildi.⁸⁷ İki ülkenin temiz ve yenilenebilir enerjiye geçiş çabaları çerçevesinde Macaristan'ın Umman'da bir güneş enerjisi santrali projesine 10 milyon avro yatırım yapacağı ifade edildi. Anlaşmanın iki ülke arasındaki yakın ilişkiyi temsil ettiği, ekonomik iş birliğini arttıracacağı belirtildi.⁸⁸

Belçika Kralı Philippe Leopold Louis Marie ve Kraliçesi Mathilde Marie Christine Ghislaine Umman'a ziyarette bulundu. Belçika Kralı ve Kraliçesi, Umman Sultanı Heysem bin Tarık ile bir görüşme gerçekleştirdi. Umman ve Belçika arasındaki iyi ilişkilerin ele alındığı, çeşitli alanlardaki iş birliklerine değinildiği ifade edildi.⁸⁹ Kral Philippe ve Kraliçe Mathilde'nin Duqm Limanı'nın açılış törenine katıldığı aktarıldı.⁹⁰

• Bahreyn

İsrail Savunma Bakanı Benny Gantz Bahreyn'e iki günlük resmî ziyaret gerçekleştirdi. Ziyaret kapsamında iki ülke arasında savunma alanında iş birliğini öngören bir mutabakat zaptı imzalandı. İsraili bakan daha sonra Bahreyn Kralı Hamed bin İsa Al Halife ve Veliaht Prens Selman bin Hamed Al Halife ile ayrı ayrı görüşmeler gerçekleştirdi. Gantz'ın ofisinden yapılan açıklamada, anlaşmanın "istihbarat iş birliğini ilerletmeye, tatbikatlar için bir çerçeve oluşturmaya ve ülkelerin savunma sanayileri arasında iş birliğini geliştirmeye" katkıda bulunacağı belirtildi.⁹¹

60 ülkeden ilgili askerî birliklerin katıldığı ABD öncülüğündeki deniz tatbikatı Bahreyn'de başladı. ABD Merkez Komutanlığı yaptığı açıklamada "Ortadoğu bölgesinin en büyük deniz tatbikatı olan IMX/CE 2022, 31 Ocak'ta Bahreyn Krallığı'nda başladı" ifadelerini kullandı. Tatbikatta 9.000 personel ve 50 geminin yer alacağı belirtildi. Bahreyn ABD donanmasından 5. Filoya ev sahipliği yapmaktadır.⁹²

Bahreyn yeni bir kalıcı oturma vizesini yürürlüğe koydu. Karar, Körfez ülkelerinde bölgesel ekonomik rekabet yaşanan bir dönemde, daha esnek ve uzun süreli vizeler sunarak ülkeye kalifiye iş gücü ve yatırımcı çekme eğiliminin bir parçası olarak değerlendirildi. Bahreyn'in bu yolla aynı zamanda zor günler geçiren ekonomisini de düzeltmeyi amaçladığı ifade edildi. İçişleri Bakanlığı tarafından süresiz olarak yenileneceği açıklanan "Altın İkamet Vizesi'nin" Bahreyn'de çalışma hakkı, sınırsız giriş ve çıkış ve yakın aile üyeleri için ikamet hakkı içerdiği belirtildi.⁹³

87 <https://timesofoman.com/article/112774-oman-hungary-discuss-ways-to-boost-bilateral-relations>

88 <https://timesofoman.com/article/112792-hungary-to-invest-10-million-in-oman-solar-plant>

89 <https://timesofoman.com/article/112810-hm-the-sultan-king-of-the-belgians-hold-official-talks>

90 <https://timesofoman.com/article/112841-belgian-king-and-queen-to-attend-opening-of-duqm-port>

91 <https://www.timesofisrael.com/israel-signs-security-deal-with-bahrain-its-2nd-with-an-arab-nation/>

92 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/large-us-led-maritime-drill-kicks-off-in-bahrain/2491367>

93 <https://www.reuters.com/world/middle-east/bahrain-introduces-golden-permanent-residency-visas-attract-talent-2022-02-07/>

■ KUZAY AFRİKA GÜNDEMİ

• Mısır

Mısır Cumhurbaşkanı Abdülfettah Sisi, Pekin’de düzenlenen Kış Olimpiyatları’nın açılışı için Çin’e bir ziyaret gerçekleştirmiş ve burada Çin Devlet Başkanı Xi Jinping ile bir araya gelmiştir. Görüşmeyle ilgili açıklama yapan Xi Jinping, koronavirüsle mücadeleye atıfta bulunarak iki ülke arasındaki siyasi güvenin geliştiğini belirtmiştir. Xi Jinping, iki ülke arasındaki kapsamlı stratejik iş birliğinin Çin-Arap, Çin-Afrika ve Çin-gelişen dünya dayanışması için bir model teşkil ettiğini dile getirmiştir. Jinping, Çin ve Mısır’ın kendi çıkarlarını savunmak, ortak gelişmeleri takip etmek, halklarının refahını arttırmak ve dünyada adleti ve hakkaniyeti geliştirmek için benzer görüş ve stratejileri paylaştıklarını dile getirmiştir.⁹⁴

Mısır, Güney Kore ile yaklaşık 200 adet K-9 kundağı motorlu topçu sistemi (obüs) satın almak için 1.7 milyar dolar değerinde anlaşma imzalamıştır. Seul’deki Savunma Tedarik Programı İdaresinden yapılan açıklamaya göre kundağı motorlu obüslerle beraber K10 mühimmat ikmal araçları gibi çeşitli destek araçlarının da tedarik edileceği dile getirilmiştir. Anlaşmaya göre ekipmanlarının çoğunun Kahire yakınlarında devlet tarafından işletilen bir fabrikada üretileceği belirtilmiştir.⁹⁵

• Libya

Libya Başbakanı Abdulhamid Dibeybe, Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) Abu Dabi Veliaht Prensi Muhammed bin Zayid Al Nahyan ile telefon görüşmesi gerçekleştirmiştir. BAE resmî ajansı WAM’ın haberine göre görüşmede Dibeybe, Yemen’deki Husilerin BAE’ye yönelik saldırılarını kınayarak, Libya’nın BAE’nin güvenliği ve toprak bütünlüğü konusunda dayanışma içerisinde olduğunu vurgulamıştır.⁹⁶

BM Güvenlik Konseyine Sudan’a 2003 Darfur çatışmaları nedeniyle uygulanan yaptırımları takip eden uzmanlar paneli tarafından sunulan raporda, Hartum yönetimiyle 2020’de barış anlaşması imzalayan Darfurlu silahlı grupların, Libya’da varlıklarını ve faaliyetlerini devam ettirdiği belirtilmiştir. Raporda, Libya’da gayrimeşru güçlerin lideri General Halife Hafter’in yanında yer alan grupların liderlerinin, “maddi kaynakları ile su ve yakıt gibi ihtiyaçlarının çoğunu sağladıkları bu ülkeden tamamen çekilme niyetinde olmadıkları, bir ayakları Darfur’dayken diğer ayaklarının Bingazi’de olacağı” sözlerine yer verilmiştir. Libya’da varılan ve yabancı grupların ülkeden çıkması çağrısında bulunan ateşkes anlaşmasına rağmen Darfurlu grupların Hafter’in Libya Ulusal Ordusu altında alan koruma ve kontrol noktalarında adam yerleştirme faaliyetlerini sürdürdüğü kaydedilen raporda, 2020 Cuba Barış Anlaşması’na imza atan 5 Darfurlu grubun yaptıkları karşılığında ödeme ve lojistik destek aldığı aktarılmıştır.⁹⁷

94 <https://www.aljazeera.com/news/2022/2/5/xi-says-china-egypt-hold-similar-visions-and-strategies>

95 <https://www.middleeastmonitor.com/20220202-egypt-signs-1-7bn-deal-to-buy-arms-from-south-korea/>

96 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libya-basbakani-dibeybe-abu-dabi-veliaht-prensi-ile-telefonda-gorustu/2492955>

97 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/bm-uzmanlari-darfurlu-silahlı-grupların-libyada-para-kazanmayı-surdurduğu-gorusunde/2494865>

• Tunus

Tunus Cumhurbaşkanı Kays Said 6 Şubat Pazar günü aldığı karar ile yargı bağımsızlığı ile ilgilenen merci olan Tunus Yüksek Yargı Konseyini (YYK) feshetmiştir. Karardan önce ülke içerisinde Kays Said'in bu tarz bir hamle yapacağı ile ilgili endişeler mevcuttu. Said, yargının yolsuzluk ve terör davalarındaki karar verme süreçlerini yavaş olduğu gerekçesiyle eleştirmekle beraber ayrıca Yüksek Yargı Konseyinin devletin bir organı yerine devletin kendisiymiş gibi davrandığı yönünde eleştirileri de gündeme gelmiştir. Kararın ardından Kays Said taraftarlarından sokağa çıkmaları ve YYK'nın feshedilmesi yönünde protesto gösterileri yapmaları çağrısında bulunmuştur.⁹⁸

• Cezayir

Cezayir Dışişleri Bakanı Ramtan Lamamra, Filistinli grupların uzlaştırma sürecinin başladığını ve Cezayir'in Filistinli grupları bir araya getirmek için önemli bir tecrübesinin olduğunu açıklamıştır. Cezayir ayrıca, Afrika Birliğinde, İsrail'in gözlemci üyeliğine ilişkin kararın gelecek yıla ertelenmesinde önemli rol oynamıştır. Konuyla ilgili konuşan Lamamra, İsrail'in bir istişare olmadan birliğe kabulünün ilk hata olduğunu ikinci hatanın ise bu olayın Afrika Birliği içerisinde bölünmeye yol açtığı ve bunun çözülmeden bırakılmış olması olduğunu dile getirmiştir.⁹⁹ Afrika Birliği Komisyonu, 22 Temmuz 2021'de İsrail'in gözlemci üyeliğini kabul etmişti. Filistin-İsrail meselesinde iki devletli çözümü destekleyen Afrika Birliği, daha önce İsrail'in gözlemci üye olma çabalarını tüm girişimlere rağmen reddetmişti.^{100 101}

Cezayir Dışişleri Bakanı Ramtan Lamamra, Etiyopya'nın başkenti Addis Ababa'da düzenlenen Afrika Birliği Yürütme Konseyinin 40. olağan toplantısının oturum aralarında Libya Dışişleri Bakanı Necla Menguş ile bir araya gelmiştir. İki bakan, Libya'daki son gelişmeleri ve burada ki krizi çözmek için siyasi çabaların canlandırılması üzerine görüşmüşlerdir.¹⁰²

• Fas

İspanya, Fas'ın Magrep-Avrupa boru hattını kullanarak uluslararası marketten doğal gaz satın alımı yapmasına izin vermeye yeşil ışık yakmıştır. Karar, Cezayir'in, Fas'ın, Cezayir gazını boru hattı üzerinden imtiyazlı fiyatla satın almasını sağlayan anlaşmayı sona erdirmesinin ardından gelmiştir.¹⁰³

98 <https://www.reuters.com/world/africa/tunisia-supreme-judicial-council-refuses-dissolution-by-president-2022-02-06/>

99 <https://www.middleeastmonitor.com/20220205-algeria-fm-granting-israel-observer-status-at-au-a-double-mistake/>

100 <https://www.middleeastmonitor.com/20220131-algeria-foreign-minister-says-palestinian-reconciliation-process-has-begun/>

101 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/afrika-birligi-israilin-gozlemci-uyeligine-iliskin-kesin-karari-gelecek-yila-erteledi/2495531>

102 <https://www.libyaobserver.ly/news/algeria-stresses-importance-achieving-national-reconciliation-and-consensus-among-libyans>

103 <https://www.middleeastmonitor.com/20220203-spain-allows-morocco-to-use-maghreb-europe-pipeline-to-import-gas/>

Fas Turizm Bakanı Fatima Zahra Ammor yaptığı açıklamada Covid-19 pandemisi nedeniyle Fas turizm gelirlerinin 2019'a göre 2020 yılında %71, 2021 yılında ise %79 düştüğünü açıklamıştır. Bakan toplam net kaybın ise 9.54 milyar dolar olduğunu açıklamıştır.¹⁰⁴

¹⁰⁴ <https://www.middleeastmonitor.com/20220202-morocco-tourism-sector-loses-9-5bn-in-two-years/>

HAFTALIK RUSYA BASIN ANALİZİ (31 OCAK-6 ŞUBAT 2022)

• Çin, Ortadoğuda ABD'nin Yarattığı Boşluğu Dolduruyor

Emekli Amerikalı yetkililerin, ABD sonrası Ortadoğu'da beklentiler ve muhtemel senaryolarla ilgili alarma geçmeleri Rusya basınında geniş yer buldu. "Nezavismaya" gazetesinin 2 Şubat sayısında yayımlanan "[Çin, Ortadoğu'da ABD'nin Yarattığı Boşluğu Dolduruyor](#)" başlıklı uzman görüşlerine dayanan yazıda söz konusu haber "Suriye, Kuşak ve Yol Projesi'ne katıldı" ifadeleriyle değerlendirildi. Yazıya göre, ABD'nin Irak'taki askerî misyonunun resmî olarak sona ermesinden sonra, etkileri sadece bu ülkede değil, tüm bölgede zayıflıyor. Öyle ki Washington'a hem yakın hem de düşman olan yönetici rejimler, daha güvenilir ve cömert bir ortak olarak yüzlerini Çin'e çeviriyorlar. Durumu kanıtlayan husus, Şam'ın yeni İpek Yolu girişimine dâhil edilmesi ve gelecekte Basra Körfezi ülkeleriyle Pekin arasında serbest bir ticaret bölgesi oluşturmak için yapılan anlaşmadır. Yazıda görüşlerine başvuru İsrail'deki Reichman Üniversitesi Abba Eban Uluslararası Diplomasi Enstitüsü Asya Politikası Programı Başkanı Gedaliah Afterman'a göre, ABD Ortadoğu'dan geri çekilirken Çin'e kapı açılıyor: "Çinin Ortadoğuya olan ilgisi petrol ihtiyacına dayanıyor. Ham petrolünün neredeyse yarısını Arap ülkelerinden, özellikle de Suudi Arabistan'dan satın alıyor. Ve Çin'in ekonomisi büyüdükçe petrole daha fazla ihtiyaç duyacağı muhtemeldir."

Uzman, bölgedeki ticari ilişkilerinde Çin'in çok mantıklı davrandığını ifade etti: "Pekin, ABD ile doğrudan karşı karşıya gelmezken, Washington'ın kalkınma modelini veya ABD askerî müdahalelerini gerek Ortadoğuda gerekse Afganistan'da eleştiren devletler için alternatif bir ortak olarak hareket ediyor." Tartışmanın diğer katılımcısı olan şarkiyatçı ve siyaset bilimci Yelena Suponina, Irak'a dair görüşlerini şu şekilde ifade etti: "Ülke çok istikrarsız ve iç çatışmalar durmadı. Çin bile Irak'a çok dikkatli yatırım yapıyor. Öte yandan, Çin projeleri konusunda tüm Iraklılar aynı fikirde değil. Öyle ki konutlar, yollar inşa ediyorlar ancak kalitesi arzulanacak çok şey bırakıyor. Elbette, denize erişimi olan ve ticaret yollarının kavşağında bulunan Irak'ın coğrafi konumu Çin için önemlidir." Uzmana göre, tüm bunların yanı sıra Financial Times tarafından yayımlanan benzer makaleler, Çin'in Irak'taki etkisini abartıyor: "Yazarlar, ABD ve İngiltere'nin Irak'tan ayrılmaması, orada kendilerini güçlendirmeleri gerektiğini iddia ediyorlar."

• Ruslar, Fransızları Afrika'dan Nasıl İttiyor?

"Vzglyad" gazetesinin 3 Şubat sayısında yayımlanan "[Ruslar Fransızları Afrika'dan Nasıl İttiyor?](#)" başlıklı değerlendirme yazısında Afrika'da Fransa ile değişen dengeler ve Rusya'nın konumu ele alınmıştır. Makalenin yazarı, Gerçek Politika Akademisi (Realpolitik) Başkanı

Vladimir Prokhvatilov'un göre, Fransa karşıtı ve Rus yanlısı güçlerin iktidara geldiği Burkina Faso'daki askerî darbeden sonra Fransız politikasının Afrika'daki başarısızlığı şaşırtıcı değildir: "Tamamen siyasi bir düzenin nedenlerine, özellikle Afrikalıların açıkça katlanılmaz hâle geldiği Fransa'nın sömürgeci tecavüzlerine ek olarak, Fransa Ordusu Kara Kıta'da etkili askerî operasyonlar yürütmeye hazırlıklı değildir. Ve bu süre içinde, Fransız askerî seçkinleri, Beşinci Cumhuriyet ordusunun Afrika'dan çekilmesini acı bir şekilde algılamalarının yanı sıra bu konuda Rusya'yı suçlama eğiliminde bulunurlar." Ayrıca uzmana göre, Afrika militanlarına yönelik operasyonlar sırasında Fransız ordusunun, ortaya çıkan temel sorunu "düşük moral" olmuştur.

Birkaç yıl boyunca, Fransız ordusunun, tugay düzeyinde kontrgerilla operasyonları bile düzenleyemediklerine değinen analist, başarısızlığın nedenlerini şu şekilde ifade etti: "Güvenilir askerî teçhizat eksikliği, personelin moralinin düşük olması ve sorumlu komutanlar arasında komuta becerileri ve savaş tecrübesinin yetersizliği. Bu anlamda, tek bir Afrika savaş alanı olsa bile Fransız politikacıların ve ordunun emperyalist hırslarının, kelimenin tam anlamıyla kum üzerine inşa edildiği görülüyor." Analist, "Daha yumuşak şekilde ifade edersek Rusya'nın Afrika'da yapacağı daha çok işleri var" ifadelerini kullandı.

• ABD, Katar ile Büyük Bir Gaz Oyunu Başlattı

ABD Başkanı Joe Biden ve Katar Emiri Şeyh Temim bin Hamed Al Sani'nin Beyaz Saray'da yaptıkları görüşme Rusya basınına yansıtılarak değerlendirildi. Rus tarihçi ve doğu bilimci Stanislav Tarasov'un "REGNUM" haber ajansında yayımlanan "[ABD, Katar ile Büyük Bir Gaz Oyunu Başlattı](#)" başlıklı değerlendirme yazısında ABD-Katar ilişkileri konusunda beklenen senaryolar ve söz konusu ilişkilerin bölgesel etkileri incelenmiştir. Uzman, söz konusu görüşün önemini şu şekilde yorumladı: "Biden'in göreve başlamasından bu yana onunla Washington'da görüşen ilk Körfez devleti lideri Katar Emiri oldu. Bu anlamda, sadece Ortadoğu'nun sorunlarına değil, enerji güvenliğinin sağlanmasına ilişkin daha küresel konulara da değinildi." Yazıda, Biden'in görüşme öncesi yaptığı açıklamada, Katar'ı Ortadoğu'da ABD'nin NATO dışı önemli bir müttefiki olarak belirlemeyi planladığı duyurusu da ifade edildi: "Biden, Katar'ı 'NATO dışında önemli bir müttefik' ve emiri 'iyi bir arkadaş ve güvenilir bir ortak' olarak nitelendirdi. Buna ek olarak, ABD Başkanı, Katar'a, yakında 'NATO dışındaki ana müttefik' statüsü verileceğine dair söz verdi. Ayrıca Biden, yaptığı açıklamalarda, 'Kongreye, ilişkimizin önemini vurgulamak için Katar'ın NATO dışı büyük bir müttefik olarak belirlenmesini bildiriyorum' ifadelerini kullanmıştır."

Tarasov'a göre, Katar Emiri'nin Washington ziyaretinin zamanlaması tesadüfen seçilmedi ve Rusya ile Batı arasında zorlu bir yüzleşme dönemine denk geldi. Öyle ki ABD ve müttefiklerinin endişelerine yol açan husus, Ukrayna'daki olaylar nedeniyle olası yaptırımlara yanıt olarak Moskova'nın, Batı Avrupa ülkelerine enerji arzını keserek yanıt verebileceği olasılığıdır. Bu bağlamda, Rusya defalarca Ukrayna'ya saldırmayı planlamadığını belirtse de Batılı

ülkeler çeşitli eylem seçenekleri sunmaya çalışıyor. Görünen o ki Katar ihracatçılarının Asya pazarına yönelik çalışmalarına karşın Biden yönetimi, söz konusu ihracatçıları öncelikli de-ğiştirme seçenekleri olarak görmektedir. Yazıda, Biden ve Al Thani'nin "küresel enerji kaynaklarının istikrarını sağlama" gereği üzerinde anlaştıkları da belirtilmiştir. Nitekim, gelinen noktada, ABD'nin, Ortadoğu'daki en büyük askerî üssüne ev sahipliği yapan Katar, Basra Körfezi'nde, Bahreyn ve Kuveyt'ten sonra ayrıcalıklı statüye sahip üçüncü ülke konumuna geçebilir.

Analist, savunma ve güvenlik alanında Katar ile ikili iş birliğini derinleştirmenin Washington'ın çıkarına olduğu görüşünü savundu. Uzman, söz konusu gelişmelerin daha uzun vadeli planlara yol açabileceği ihtimalleri üzerinde de durdu: "Katar Dışişleri Bakanı Muhammed bin Abdel Rahman Al Thani'nin Tahran'ı ziyareti tesadüf değildi. Bu husus, Tahran'ın Katar aracılığıyla Washington'dan gizli mesajlar alabildiğini gösteriyor. Yeni bir Amerikan oyununun nasıl sona ereceği tam olarak belli olmasa da uzmanlar, Basra Körfezi monarşilerinin monolitik birliğinin artık mevcut olmadığı görüşünü savunuyorlar." Analiste göre, ABD şimdi İran'la ilişkilerini iyileştirmeye ve Rusya ile gerilimin ortasında İran'a yönelik yaptırımların kaldırılmasını hızlandırmaya çalışıyor: "Nükleer anlaşmanın başarılı bir sonucu, küresel petrol arzını günde 1-2 milyon varil artıracak ve bu da ham madde maliyetini düşürecektir. Washington için Ortadoğu'nun geri kalan sorunları artık ikincil konumdadır." Tarasov, ABD'nin önümüzdeki birkaç yıl içinde üretimi önemli ölçüde artırmayı planladığı için Katar'dan uzun vadeli gaz tedariki sağlama potansiyelinin olduğunu ifadelerine ekledi.

• Katar, İsrail ile İlişkileri Normalleştirmek İstemiyor

Katar Dışişleri Bakanı Şeyh Muhammed bin Abdulrahman Al Thani, "Axios" haber portalıyla yapılan bir röportajda, ülkesiyle İsrail arasındaki ilişkilerin normalleştirilmesi olasılığını reddetmesi Rusya basınına yansıtılarak değerlendirildi. "Vestikavkaza.ru" sitesinde yayımlanan "[Katar, İsrail ile İlişkileri Normalleştirmek İstemiyor](#)" başlıklı yazıya göre, Katar, ABD ile ilişkilerini güçlendirmesine rağmen İsrail ile resmî ilişkileri yeniden kurma konusunda isteksizliğini koruyor. Katarlı bakan, "Doha, "barış umutları varken" İsrail ile ilişkilerini sürdürdü ancak ülkesi 2008-2009'da Gazze'deki savaştan sonra "ümidini kaybetti" ifadelerini kullandı. Yazıda, geçtiğimiz günlerde ABD ile Katar arasında ortaya çıkan gelişmelere de değinilmiş ve Doha'nın İsrail ile resmî ilişkiler kurma konusundaki inatçı isteksizliği, ABD'nin güvenilir bir ortağı olarak kalma arzusuna işaret ettiği ifade edilmiştir. Nitekim, gaz zengini bir Körfez devleti olurken bağımsız dış politika izlemek Washington'daki yetkililerin hoşuna gitmeyebilir. Ayrıca yazıya göre, Doha'nın, Suriye konusunda duruşu Beyaz Saray'ın duruşuyla uyumlu olurken, İsrail ile ilişki kurmayı inatla reddetmesi, Washington'daki 2020 İbrahim Antlaşması'nı ilerletme yönündeki iki taraflı çabalara ters düşüyor.

• Hydra Lideri: ABD, IŞİD Liderini Öldürdükten Sonra Ne Olacak?

ABD'nin, İdlib'de saklanan IŞİD lideri Ebu İbrahim el-Haşimi el-Kureşî'nin öldürüldüğünü duyurması Rusya basınında geniş yer buldu. "İzvestiya" gazetesinin 3 Şubat sayısında "[Hydra Lideri: ABD, IŞİD Liderini Öldürdükten Sonra Ne Olacak?](#)" başlıklı uzman görüşlerine dayanan bir yazı yayımlandı. Değerlendirme yazısında, "Neden Kureşî'nin ortadan kaldırılması, hilafetin yeniden canlanması tehdidini azaltmıyor?" sorusu sorulmuştur. Öyle ki IŞİD'in önceki lideri El Bağdadi'nin öldürülmesinin ardından grup hızla yeniden güç kazandı. Bu nedenle Suriye ve Irak'ta terörizme karşı tam bir zaferden bahsetmek için henüz çok erken. Yazıda görüşlerine başvurulmuş Türkiye Araştırmaları Merkezi Direktörü Yuri Mavaşev'e göre, İdlib operasyonu Türkiye'nin bilgisi olmadan gerçekleşemedi: "2019 yılında Rusya ve Türkiye liderlerinin imzaladığı Soçi Mutabakatı'na göre, Atma ve çevresindeki bölgeler resmî olarak Türk sorumluluk alanına dâhildir." Uzman, buna rağmen yine de İdlib'in tam kontrolünün Türkiye'de olduğundan bahsetmeye gerek olmadığını ifade etti: "Nitekim bölge, bazıları Birleşik Krallık ve diğer bölge dışı oyuncular tarafından kontrol edilen çeşitli güçlerle dolu yaklaşık 2 milyon kişiye ev sahipliği yapıyor." Ayrıca uzmana göre, IŞİD liderinin öldürülmesinde Türk gizli servislerinin rolü olmuş olsa da söz konusu operasyonu Amerikalıların elleriyle yaptıkları muhtemeldir. Tartışmanın diğer katılımcısı olan Rusyalı Arap uzman Vyacheslav Matuzov, IŞİD liderinin ortadan kaldırılacağı anın, ABD tarafından tesadüfen seçilmediğini ifade etti: "Ukrayna üzerindeki mevcut gerilimler ışığında Washington, Rusya'ya, "Suriye'de hâlâ söz sahibi olduğu" mesajını verdi. Konuyla ilgili görüşlerini paylaşan Oryantalist Andrey Ontikov ise durumu, "Kral öldü, yaşasın yeni kral" örneğiyle açıkladı: "Birini öldürdüler, onun yerini diğeri alacak. Arap medyası şimdiden potansiyel yeni bir IŞİD liderini belirledi. Eğer haber gerçekten doğruysa grubun dağılacağına dair IŞİD üzerinde çok ciddi bir etkisi olacağını düşünmüyorum." Uzman, 2019'da Bağdadi'nin öldürülmesinin de IŞİD'in kaderinde bir tür dönüm noktası olmadığını hatırlatarak: "Grup üzerindeki nihai zafer hakkında konuşmak için henüz çok erken. IŞİD sadece yok edilmekle kalmıyor, yavaş yavaş gücünü yeniden kazanıyor" ifadelerini kullandı.

• Rusya Temsilcisi, ABD'nin İran'a Yönelik Yaptırım Muafiyetlerini Yeniden Yürürlüğe Koymasını Övdü

ABD hükûmetinin, İran'ın nükleer programına yönelik yaptırım muafiyetini yeniden yürürlüğe koyması Rusya basınına yansıtılarak değerlendirildi. Bu konuda, Rossiyskaya Gazeta'nın 5 Şubat sayısında yayımlanan "[Rusya Temsilcisi, ABD'nin İran'a Yönelik Yaptırım Muafiyetlerini Yeniden Yürürlüğe Koymasını Övdü](#)" başlıklı değerlendirme yazısı yayımlandı. Yazıya göre, ABD hükûmeti üst düzey bir yetkilisi, Biden yönetiminin, Trump'ın iptal ettiği, İran'ın sivil nükleer faaliyetlerine yönelik yaptırım muafiyetini yenilediğini duyurdu. Ayrıca, yazıda, bu adımın kritik bir anda geldiği ifade edilmiştir: "Dünya güçleri arasındaki nükleer müzakereler son aşamalarına girerken, Viyana'daki müzakereciler, Kapsamlı Ortak Eylem Planı olarak bilinen Obama dönemi anlaşmasını yeniden canlandırmayı umuyorlar. 2018'de Trump,

ABD'yi İnan nükleer anlaşmasından çekti ve Tahran'a yeniden yaptırımlar uyguladı. Bu bağlamda İnan, nükleer program anlaşması kapsamındaki yükümlülüklerini kademeli olarak azaltmaya başlamıştır." Yazıda, Rusya'nın Viyana'daki uluslararası kuruluşlar nezdindeki daimî temsilcisi Mihail Ulyanov'un sosyal medya hesabından paylaşmış olduğu mesaj yer almıştır: "Daha önce kaldırılan yaptırım muafiyetlerinin geri getirilmesi İnan'ın nükleer programını yavaşlatabilir. İnan nükleer anlaşmasının açık hükümleri, muhalifler tarafından büyük ölçüde yanlış yorumlanıyor. ABD'nin İnan üzerindeki azami baskı politikası, İnan nükleer programını ilerletme konusunda önemli faktör olmaya devam ediyor." KOEP'i yenilemek ve Washington'ın yaptırımlarını kaldırmak için Viyana'da müzakereler devam ediyor. Sekizinci tur 27 Aralık'ta başladı. Aralık ayındaki yedinci turda taraflar, Avrupa tarafının İnan'ın pozisyonlarını da dâhil ettiği iki taslak üzerinde anlaşmaya vardı. 31 Aralık'ta yılbaşı tatili nedeniyle müzakerelere ara verilmiş olup 3 Ocak'ta taraflar diyaloga Viyana'da devam etmiştir.